

VAIDEOTSUS
isikuandmete kaitse asjas nr. 2.1.-3/15/542

Otsuse tegija	Andmekaitse Inspektsiooni peainspektor Kristiina Laanest
Otsuse tegemise aeg ja koht	30.04.2015 Tallinnas
Vaide esitamise aeg	21.04.2015
Vaidlustatav haldusakt või toiming	Andmekaitse Inspektsiooni 10.04.2015 menetluse alustamata jätmise teade nr 2.1.-1/15/616
Vaide esitaja	X X e-posti aadress: XX@gmail.com

RESOLUTSIOON:

Haldusmenetluse seaduse (HMS) § 85 punkti 4 alusel otsustan:

- 1) jätta vaie rahuldamata;
- 2) vaideotsus teha teatavaks vaide esitajale.

VAIDLUSTAMISVIIDE:

Vaide esitaja saab käesoleva otsuse vaidlustada 30 päeva jooksul, esitades halduskohtumenetluse seadustiku kohase kaebuse Tallinna Halduskohtusse.

FAKTILISED ASJAOLUD:

01.04.2015 on Andmekaitse Inspektsioonis registreeritud X X kaebus, mille kohaselt on suhtluskeskkonnas Facebook avaldatud teda ja tema autot kujutav foto.

14.04.2015 otsustas Andmekaitse Inspektsioon jätta riikliku järelevamemenetluse alustamata.

21.04.2015 on Andmekaitse Inspektsioonis registreeritud X X taotlus menetlusliku otsustuse veelkordseks läbivaatamiseks ning riikliku järelevamemenetluse alustamiseks ja ettekirjutuse tegemiseks.

VAIDE ESITAJA NÕUE ja SELETUS:

Vaide esitaja pöördus 31. märtsil 2015. a Andmekaitse Inspektsiooni poole isikuandmete väärkasutusele suunatud tegevuse lõpetamiseks.

Andmekaitse Inspektsiooni 10. aprilli 2015. a kirjaga nr 2.1.-1./616 põhjendas inspektsioon, miks inspektsioon ei saa selles asjas riiklikku järelevamemenetlust algatada. Vaide esitaja märgib selle kohta järgmist.

Justiitsministri 14. veebruari 2007. a määruse nr 10 „Andmekaitse Inspeksiooni põhimäärus ja koosseis“ § 1 lg 2 alusel täidab inspeksioon ülesandeid isikuandmete kaitse ning avaliku teabe valdkonnas. Nimetatud määruse § 9 p 1 kohaselt on inspeksiooni põhiülesandeks ka riikliku järelevalve teostamine inspeksiooni tegevusvaldkonda reguleerivatest õigusaktidest tulenevate nõuete täitmise üle ja vajadusel riikliku sunni rakendamine. Isikuandmete kaitse seaduse (IKS) § 33 lg 3 p 1 alusel kontrollib Andmekaitse Inspeksioon käesolevas seaduses sätestatud nõuete täitmist. IKS § 33 lg 2 p 4 järgi on Andmekaitse Inspeksioonil oma ülesannete täitmisel kõik käesolevas seaduses ning selle alusel antud õigusaktides sätestatud õigused, sealhulgas õigus nõuda isikuandmete sulgemist või töötlemise lõpetamist, sealhulgas hävitamist või edastamist arhiivi. IKS § 40 lg 1 alusel on Andmekaitse Inspeksiooni ametiisikul käesoleva seaduse täitmise tagamiseks õigus teha isikuandmete töötlejale ettekirjutusi ja vastu võtta otsuseid.

Vaide esitaja juhtum puudutab isikuandmete kaitse valdkonda, täpsemalt tema isikuandmete ilma tema (st andmesubjekti) nõusolekuta Facebook kontol kasutamist. Väita, et vaide esitaja peaks oma õiguste kaitseks pöörduma tsiviilkohtusse, on tema õigus- ja õiglustunnetuse järgi vastutustundetud ning Andmekaitse Inspeksiooni poolt oma põhiülesannetest ja -kohustustest möödahiiliv. Vaide esitaja selgitab, et mittevaralist kahju ei ole ta Andmekaitse Inspeksiooni kaudu nõuda soovinud. Andmekaitse Inspeksiooni 10. aprilli 2015. a kirja nr 2.1.-1./616 esimese lehekülje viimases lõigus antud juhise on vaide esitaja täitnud, kuid kahjuks ei ole see siiani soovitud tulemusi andnud (st tema õiguste rikkumine kõnealusel Facebook kontol on jätkuv). Kuivõrd autonumbri või selle teatud eripärade – praegusel juhul auto kere selle automargi suhtes vähelevinud roheline värv ja toonitud klaaside – järgi on põhimõtteliselt võimalik selle omanikku identifitseerida, siis peaks teatud tingimustel olema võimalik ka autot käsitleda isikuandmetena isikuandmete kaitse seaduse mõttes.

Eeltsiteeritud õigusliku regulatsiooni tingimustes ei saa pidada õigeks ega õiglaseks varjuda kõnealuse riikliku järelevalvemenetluse mittealgatamisel ka korrakaitse seaduse taha. Riikliku järelevalve mittealgatamise põhistamine (korrakaitse seaduse §-st 4 tuleneva) teise kriteeriumi mittetäidetavusega – s.o sellega, et kaebajal on võimalik pöörduda avaldaja poole nõudega nimetatud andmete eemaldamiseks ning kui see ei anna tulemusi, siis tsiviilkohtusse – kaotaks Andmekaitse Inspeksioon oma olemusliku sisu ja mõtte. Vaide esitaja kahtleb, kas korrakaitse seadusele viitamine on üldse õiguspärane. Andmekaitse Inspeksioon on teatud isiku õiguste kaitsmisel heaks alternatiiviks kohtumenetlusele, mis üldteadaolevalt on asjakohase haldusmenetlusega võrreldes ajamahukam ja kulukam.

Avaliku võimu teostav asutus – praegusel juhul Andmekaitse Inspeksioon – peab tagama isikute muuhulgas võrdsuspõhiõiguse (põhiseaduse § 12) kaitse. Andmekaitse Inspeksioon on sellistes olukordades isiku õigusi varasemalt kaitsnud. Ei saa pidada normaalseks, et Andmekaitse Inspeksiooni praktika isikute õiguste kaitsmisel on heitlik ja ebajärjekindel ning seega lisaks võrdsuspõhiõigusele ka õiguskindlust, kui põhiseadusjärgu väärtust, õhnestav.

Lähtudes eeltoodust ning juhindudes justiitsministri 14. veebruari 2007. a määruse nr 10 „Andmekaitse Inspeksiooni põhimäärus ja koosseis“ § 1 lg-st 2, § 9 p-st 1, isikuandmete kaitse seaduse § 11 lg-st 1 § 33 lg 3 p-st 1, § 33 lg 2 p-st 4 ja § 40 lg-st 1 palub vaide esitaja vaadata tema 31. märtsil 2015. a kaebus koos käesolevas kirjas toodud täiendavate selgituste ja põhjendustega veelkord läbi ning alustada riiklikku järelevalvemenetlust ja teha X Xle ettekirjutus Facebook kontolt nimega „Maailma parim bronnide müüja X X :)“ vaide esitaja ja tema endise auto foto eemaldamiseks.

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOONI PÕHJENDUSED:

Järelevalvemenetluse algatamisest keeldumist ei vormistata haldusaktina, see on toiming.¹ Haldusmenetluse seaduse § 72 lõige 2 sätestab, et haldusmenetluse toimingut peale saab vaide esitada koos haldusakti (ehk sisulise otsuse) peale vaide esitamisega, mitte eraldi. Samas on kohtupraktikas leitud, et vaidlustada saab teatud juhtudel ka toimingut. Puudutatud isik (isik, kelle õigusi võib kolmanda isiku õigusvastane tegevus rikkuda) võib nõuda, et järelevalveorgan otsustaks järelevalvemenetluse algatamise või järelevalvemeetme rakendamise küsimuse kaalutusvigadeta, kui järelevalvet sätestav õigusnorm kaitseb ka tema õigushüve. Seetõttu on andmesubjektil ka õigus vaidlustada tema kaebuse suhtes tehtud

¹ Riigikohtu 13.10.2010 otsus nr 3-3-1-44-10, p 13

otsustus, kuid andmesubjekt ei saa seejuures siiski nõuda, et järelevalveasutus teeks ettekirjutuse. Järelevalvemenetluse alustamata jätmise peale vaide esitamisel saab taotleda üksnes menetluse alustamise üle uut otsustamist vaide esitaja poolt välja toodud argumentidest lähtuvalt.

14.04.2015 otsustas Andmekaitse Inspeksioon jätta riikliku järelevalvemenetluse alustamata põhjusel, et korrakaitseorgani sekkumiseks puudusid korrakaitseseaduse § 4 lõikes 2 sätestatud eeldused, mille kohaselt on korrakaitseorgani sekkumine ja järelevalvemenetluse alustamine lubatud üksnes siis, kui:

- kohtulikku õiguskaitset ei ole võimalik õigel ajal saada ja
- ilma korrakaitseorgani sekkumiseta ei ole õiguse realiseerimine võimalik või on oluliselt raskendatud ning
- kui ohu tõrjumine on avalikes huvides.

Inspeksioon leidis riikliku järelevalvemenetluse alustamata jätmise teates, et järelevalvemenetluse alustamine ei ole käesoleval juhul põhjendatud, kuna korrakaitseorgani sekkumiseta on õiguse realiseerimine võimalik ega ole oluliselt raskendatud. Kaebajal on võimalik pöörduda avaldaja poole nõudega kaebuses viidatud andmete eemaldamiseks ning kui see ei anna tulemusi, siis tsiviilkohtusse.

Selgitame, et riiklikku järelevalvet viiakse läbi avalikes huvides. Seadusandja on prioriteetseks eraõiguste kaitse viisiks lugenud kohtulikku õiguskaitset, mitte aga riiklikku järelevalvet. Oluline on see, et korrakaitseseaduse, st ka riikliku järelevalve ideoloogia rajaneb iga isiku kohustusel esmalt ise kaitsta oma õigusi, sealhulgas ka pädeva kohtu poole pöördumisega, mitte aga rakendada selleks järelevalveorganit. Seega oleks õiguspärane järelevalvemenetluse alustamata jätmine ka seetõttu, et isikul on oma õiguste kaitseks efektiivsemad võimalused.² On põhjendamatu suunata inimesi eelistama oma õiguste aktiivsele kohtulikule kaitsele „tagauksi“ täitevvõimu järelevalvemenetluse kaudu. On oht, et haldusorgan või kaalutusvigade kontrolli varjus ka halduskohus hakkab ise eraõiguslikke vaidlusi lahendama. Nii moonutab see ka põhiseaduse §-st 146 tulenevat õigusemõistmise kui kohtu ainuõiguse sisu, kuna suunab õigusemõistmise üha enam täitevvõimu kätte. Isikul ei ole õigust nõuda haldusorganilt tema eraõiguslikes suhetes tekkinud subjektiivsete õiguste kaitseks järelevalvemenetluse läbiviimist ning kaitsemeetmete kohaldamist.³

Tsiviilkohtu volitused ja võimalused asjaolude tuvastamiseks on oluliselt ulatuslikumad kui haldusorganil. Andmekaitse Inspeksioonile kaebuse esitamise võimaldamine on mõeldud eeskätt selleks, et riik saaks sekkuda olukorras, kus õigusrikkumise peatamine on selgelt avalikes huvides. Andmekaitse Inspeksiooni pädevuses ei ole tsiviilõiguslike vaidluste lahendamine. Korrakaitseseaduse eelnõu seletuskirja kohaselt on isikute subjektiivsete õiguste kaitsmine eelkõige kohtuvõimu funktsiooniks. Kui täitevvõim korrakaitseorganite näol hakkaks lahendama isikute õigusi ja vabadusi puudutavaid küsimusi, konkureerides kohtuvõimuga, tooks see kaasa võimude lahususe põhimõtte rikkumise, tekiks õiguskindlusetus ja omavolioht. Korrakaitseorganid ei suuda ega peagi suutma igal juhtumil kindlaks teha isikute vahelisi tegelikke õigussuhteid, mis eraõiguslike vaidluste lahendamisel võib olla vägagi keeruline.⁴

Käesoleval juhul on isikuandmed avalikustatud suhtluskeskkonnas Facebook X X poolt suletud grupis. Kui isikuandmete avalikustamine on üldjuhul teiste andmetöötluse vormidega võrreldes intensiivsem sekkumine isiku privaatsusõigusesse, on riive antud juhul väiksem, sest andmed on avaldatud üksnes suhtluskeskkonna suletud grupi liikmetele, mitte laiemale üldsusele. Ei ole ka teada, et X X süsteemselt paljude inimeste andmeid töötleks muul

2 Riigikohtu 22.10.2014 otsus nr 3-3-1-42-14.

3 Riigikohtu 22.10.2014 otsus nr 3-3-1-42-14. Eriarvamus.

4 Korrakaitse seaduse eelnõu seletuskiri lk 20.

eesmärgil kui isiklik otstarve, mis viitaks avaliku huvi esinemisele ning ühes sellega korrakaitseorgani sekkumise vajadusele.

Andmekaitse Inspektsiooni hinnangul on käesoleval juhul tegemist eraõigusliku vaidlusega, mille lahendamine ei ole korrakaitseaduse § 4 lõikes 2 sätestatud eelduste kohaselt korrakaitseorgani pädevuses. Vaidlus on andmeid väidetavalt avaldanud X X ja kaebuse esitaja vahel ning vaidlus ei puuduta laiemat avalikkust. Seetõttu ei ole korrakaitseorgani sekkumine antud juhul põhjendatud.

Teie viite osas inspektsiooni 06.05.2014 ettekirjutusele märgime, et kõnealune ettekirjutus on tehtud enne korrakaitseaduse jõustumist 01.07.2014. Varasemalt puudus järelevalveasutusel taoline korrakaitseaduse § 4 lõikes 2 sätestatud kriteeriumide alusel ette nähtud kaalutusõigus menetluse alustamiseks või mittealustamiseks.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Kristiina Laanest

peainspektor

peadirektori volitusel

Kristiina.Laanest@aki.ee; tel 627 4136